

просо вирощують на площі близько 40 млн га. Середні врожаї проса у світі коливаються від 1,35 до 1,84 т/га [6].

Світове виробництво проса становить 30–35 млн т зерна (табл. 3).

Світове виробництво проса з року в рік змінюється. За 20-річний період (1990-2010 рр.) найбільший валовий збір отримано у 2008 р. (35,0 млн т). Більше половини зерна проса у світі виробляють Індія та Нігерія. Їх частка становить у середньому 35,4 та 21% відповідно.

У 2010 р. в Індії було зібрано 10,9 млн т або 37,2% від загального обсягу отриманого у світі зерна проса. Серед основних виробників проса слід назвати також Нігерію, Мали та Китай, але ці країни разом виробляють менше, ніж Індія. Однак площі культивування проса в Індії та його збори з року в рік істотно коливаються. Так, після рекордного 2003 р. (14,6 млн т), у 2009 р. – усього 8,8 млн т. Показник посівної площі у період 1995-2010 рр. знаходився у межах 10,5–13,5 млн га.

Валові збори проса в Китаї в цілому мають тенденцію до зниження – з 3,3–4,6 млн т на початку 90-х до 1,5 млн т в останні роки.

У певних інших країнах Африки, наприклад, виробництво проса нарощувалося. Зокрема в Нігерії за десятирічний період (1990–2000 рр.) площа під цією культурою

зросла в 1,2 рази, а валовий збір – у 1,18 рази. Найбільше проса Нігерія отримала у 2008 р. – 9,1 млн т завдяки врожайності 1,84 т/га. У 2009 р. відбулося скорочення його виробництва майже у 2 рази через зменшення посівних площ (на 32%) та врожайності (до 1,1–1,3 т/га).

За площами культивування та обсягами виробництва проса у світі, Україна перебуває в другій десятці.

Висновки

У світовому виробництві рису спостерігається тенденція до зростання. Прогнозується, що, за більш сприятливих кліматичних умов та виконанні масштабних галузевих програм розвитку, в 2012 р. валовий збір збільшиться ще на 3%.

Посівні площі та валовий збір сорго у світі скорочуються, однак аналіз світового виробництва дає змогу прогнозувати в 2012 р. збільшення урожаю приблизно на 9%. Судан, США та Індія стабілізують виробництво, що дозволить отримати 61 млн т сорго.

Гречка та просо за посівними площами та валовим збором поступаються рису та сорго. Їх частка у світовому виробництві круп'яних культур менша. Обсяги валового збору гречки падають. Нині вони коливаються від 1,5 до 2,6 млн т. Причиною цьому є скорочення виробництва у основних країнах-виробниках.

Рис. 2. Світове виробництво гречки у 1996–2010 рр.*

*Складено авторами за даними FAOSTAT [3].

Таблиця 3. Світове виробництво проса, млн. тонн (1990-2010 рр.)*

Країна	1990	1995	2003	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Індія	10,1	8,6	14,6	10,5	10,4	12,7	11,4	8,8	10,9
Нігерія	5,1	5,0	6,3	7,2	7,7	8,1	9,1	4,8	4,1
Шієр	1,8	1,8	2,7	2,6	3,0	2,8	3,5	2,6	3,7
Малі	0,7	0,7	1,3	1,2	1,1	1,2	1,4	1,4	1,4
Китай	4,6	3,0	1,9	1,8	1,8	1,5	1,3	1,2	1,3
Буренда-Фасо	0,4	0,7	1,2	1,2	1,2	1,0	1,3	1,0	1,1
Республіка Уганда	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8	0,9
Сенегал	0,5	0,7	0,6	0,6	0,5	0,3	0,7	0,8	0,8
Чад	0,2	0,2	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5	0,7	0,6
Судан	0,09	0,4	0,8	0,7	0,7	0,8	0,7	0,6	0,5
Інші	5,6	3,4	4,5	3,9	4,1	4,1	4,3	4,0	4,0
Всього:	30,0	25,7	34,8	31,0	31,8	33,7	35,0	26,7	29,3

*Складено авторами за даними FAOSTAT [3].

Світове виробництво проса з року в рік змінюється. Більше половини зібраного у світі зерна виробляють Індія та Нігерія. Їх частка у світовому виробництві у середньому становить 35,4% та 21% відповідно.

Література

1. Вирощування гречки за індустріальною технологією / О. С. Алексєєва, І. М. Марусєк, С. В. Герасимчук, А. І. Козаль. – К.: Урожай, 1987. – 48 с.
2. Дудченко В. В., Воложєв С. І., Фролін В. А., Сучєвєв В. М. Світові тенденції розвитку рисосівництва // Вісник аграрної науки. – 2009. – № 5. – С. 75–77.
3. Електронний ресурс: режим доступу – <http://faostat.fao.org>.
4. Електронний ресурс: режим доступу – <http://www.fas.usda.gov/reporth.asp>.
5. Застосування сорго в народному господарстві [Електронний ресурс] // Банк статей. – Режим доступу: <http://bankstatex.com/index.php?newsid=968>.
6. Дяченко О. І., Сялєтенко В. Н., Білоножко М. А. Рисосівництво: Підручник. – К.: Аграрна освіта, 2001. – 301 с.
7. Історія та поширення рису [Електронний ресурс] / Електронна енциклопедія сільського господарства. – Режим доступу: <http://www.agroscience.com.ua/plant/istoija-ta-poshiwennya-risu>.

АННОТАЦІЯ

Дудченко В.В., Дяченко Е.С. Мировое производство круп'яных культур // Биоресурсы и природопользование. – 2012. – 4, № 5-6. – С. 141–146.

Рассмотрено состояние производства основных круп'яных культур в мире.

SUMMARY

Y. Dudchenko, K. Dyachenko. World production of the groats crops // Biological Resources and Nature Management. – 2012. – 4, № 5-6. – P. 141–146.

The paper has studied the state world production of the major groats crops.